

МАКТАБГАЧА YOSHDAGI BOLALAR TA'LIM-TARBIYASIDA MAHALLA, OILA VA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI HAMKORLIGI

Qoraboyeva Ashurgul Mengboyevna

Surxondaryo viloyati Qumqo 'rg'on tumani 3- sonli DMTT metodisti

Annotatsiya: ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasida mahalla, oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti hamkorligi, maktabgacha ta'lim tashkiloti bilan maktabning o'zaro hamkorligini tashkil etish quyidagi asosiy prinsiplarga haqida aytib o'tilgan.

Аннотация: в данной статье обозначены следующие основные принципы сотрудничества микрорайона, семьи и дошкольной образовательной организации, организация взаимного сотрудничества дошкольной образовательной организации и школы в воспитании детей дошкольного возраста.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim tashkilotlari, hamkorlik, oila, o'quvchi, bolalar, ta'lim-tarbiya, pedagoglar, prinsplar.

Ключевые слова: дошкольные образовательные организации, сотрудничество, семья, ученик, дети, образование, педагоги, директора.

Har birimiz farzandimizning sog'lom, ma'nan yetuk inson bo'lib voyaga yetishini xohlaymiz. Birrq, bunga erishish uchun birgina xohish-istakning o'zginasi kifoya qilmaydi. Bolalarimiz sizni bizning ko'magimiz, munosabatimiz va albatta har tomonlama parvarishimiz bilan shunday darajaga erishadi.

Mustaqillik yillarida mamlakatda ta'lim mu-assasalari faoliyatini me'yorlashtiruvchi "Ta'-lim to'g'risida"gi Qonun, "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi", shuningdek "O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim to'g'risida Nizom", "Maktabgacha yoshdagi bolalarning ta'lim-tarbiyasiga qo'yiladigan davlat talablari" kabi muhim davlat hujjatlari qabul qilindi.

O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 16-dekabrda "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida" O'RQ 595-son Qonunida "**Maktabgacha ta'lim va tarbiya** — bolalarga ta'lim va tarbiya berishga, ularni intellektual, ma'naviy-axloqiy, etik, estetik va jismoniy jihatdan rivojlantirishga, shuningdek bolalarni umumiy o'rta ta'limga tayyorlashga qaratilgan uzluksiz ta'lim turi" deb belgilandi.

Isloh etish jarayonida bolalarga ta'lim va tarbiya berish vazifalari, mazmuni, shakl va uslublari, shuningdek, pedagogika fani taraqqiyo-ting ustuvor yo'nalishlari qamrab olinmokda.

Bugungi maktab bolasidan aniq bilimlarga emas, fikrlash ko'nikmasi, kattalar hamda sinfdosh o'rtoklarini tushunish, ular bilan hamkorlik qilish ham talab etiladi. Shuning uchun bolaning maktabga qadam qo'yayotganida bilimga egaligi emas, balki uning yangi bilimlarni egallashga tayyorgarligi, atrof-olamga moslashish ko'nikmasi, voqea-hodisani mustaqil ravishda taxdil etishi va harakat qilishi muhim-roq hisoblanadi.

Bolani biror narsaga o'rgatishgina emas, unda o'z kuchiga ishonchni orttirish, o'z g'oyasini himoya qilish, mustaqil ravishda bir qarorga kelish ko'nikmasini shakllantirish ham muhimdir.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining maktab bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatish zaruriyati hozirgi paytda dolzarb bo'lib qolmoqda. Olib borilgan izlanish va tajribalar shuni ko'rsatadiki, tarbiyachilar, boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'rtasidagi kuchli hamkorlik bolalarning rivojlanishi va ta'lim olishiga ijobiy hissa qo'shadi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim

ushbu hamkorlikni maktabgacha ta'lim tashkilotlarida berilayotgan ta'limni kuchaytirish va kengaytirish, shuningdek, uyda va jamiyatda sodir bo'layotgan qiziqish va ta'limni rivojlantirish uchun zarur degan ishonchga asoslanadi. Hamkorlik deganda, ikkala tomonning ham huquq va majburiyatlari mavjud bo'lib, bir-birlarini layoqatli deb bilishlari va bir-birlarini sherik sifa-tida qadrlashlari nazarda tutiladi. Hamkorlik tarbiyachi bilan ishlaydigan boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tan olish va ularni qadrlashi, shuningdek, bolalarning o'qishi va rivojlanishiga hissa qo'shadigan ko'plab muhim usullarni qadrlashlarini talab qiladi. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilan ishlaydigan boshlang'ich sinf o'qituvchilari tarbiyachilar MTTda nimalarni o'rgatayotganiga tayanib, ta'lim brrish bo'yicha tavsiyalar beradi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining maktab bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatishida oilalarning o'rni

Aksar pedagoglar o'zlariga o'xshash tajribaga ega bo'lgan va pedagoglardan xuddi shunday narsani kutadigan oila bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini o'rnatish osonlashadi. Bu ko'pincha maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatida muntazam faol ishtirok etadigan oilalar, masalan, bayram tadbirlarida, guruhlarda ko'ngilli ravishda qatnashadigan, materiallarni taqdim etish va yig'ilish va konferensiyalarda ishtirok etadigan ota-onalar bo'lib, pedagoglar ulardan nimani kutayotganliklarini bilishadi.

Fikrlari biznikidan farq qiladigan oilalar yoki pedagoglar kutganidek har xil tadbirlarda ishtirok etmaydigan oila bilan hamkorlik o'rnatish juda qiyin bo'lishi mumkin. Biz hatto bu oilalar o'z farzandlari va ularning ta'lim olishlari xususida

kamroq g'amxo'rlik qilishlariga yoki o'z farzandlarini tarbiyalashda nisbatan kam bilimga ega ekanligiga ishonishimiz mumkin.

Hamkorlik boshqa tomonni hurmat qilishni, ularning ehtiyojlariga javob berishni va nima ishlayotganini va nima ishlamayotganligiga o'z munosabatini bildirishni talab qiladi. Bunday munosabatlarni boshlash uchun pedagoglar o'zlari tarbiyalaydigan bolalarning oilasi to'g'risida ma'lumotlarni bilishlari kerak. Oila farzandlarning birinchi va eng muhim tarbiyachisidir.

Bolaning birinchi o'qituvchisi sifatida oilaning asosiy rolini tan olish va qadrlash juda muhim. Ota-onalar va boshqa yaqin oila a'zolari kichkina bolaning hayotidagi eng muhim insonlar bo'lib, ularning birinchi va eng uzoq o'qituvchilari bo'ladi. Oila muhitida bolalarda quyidagi hislar shakllanadi:

- ular yashayotgan jamoaga tegishli bo'lish va ular bilan aloqa hissi;
- jismoniy farovonlik, jumladan oziq-ovqat, boshpana, kiyim-kechak va tibbiy xizmat;
- gullab-yashnagan rivojlanish, shu jumladan, ularning hissiy, ijtimoiy,
- ma'naviy, til va jismoniy rivojlanishi, oila, madaniyat va jamiyat a'zosi sifatida o'ziga xoslik hissi.

Maktabgacha ta'lim boshlanganda oilalar bolalarga aksar ko'nikmalarni shakllantirgan: ovqatlanishdan va ichishdan tortib to o'zlariga va boshqalarga qarashgacha o'rgatgan bo'ladi. Ularning aksariyati bolalarga o'z ehtiyojlarini qanday qondirish kerakligini, ularning yoshiga va madaniyatiga qarab o'zlarini qanday tutishni, shu-ningdek, ona tilida og'zaki va og'zaki bo'lmagan muloqot qilishni o'rganishda yordam berishadi.

MTT bilan maktabning o'zaro hamkorligini tashkil etish quyidagi asosiy prinsiplarga asoslanadi: Tarbiyachilar va boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'rtasidagi do'stona muloqot Ushbu prinsip muloqotga ijobiy munosabatni bildiradi va ilk bolalik ta'limi tarbiyachilarining boshlang'ich sinf o'qituvchilari bilan olib boradigan barcha ishlariga asoslanadi. Tarbiyachilar har oyda boshlang'ich sinf o'qituvchilari bilan muloqot qilishadi va bu butun maktabning maktabgacha ta'limga munosabati qanday bo'lishiga bog'liq. Yil davomida tarbiyachilar va boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'rtasidagi xayrixohlik aloqasi alohida o'tkaziladigan tadbirdan ko'proq narsani anglatadi.

Ushbu tamoyil muloqotga ijobiy munosabatni nazarda tutadi va tarbiyachilar butun faoliyati davomida boshlang'ich sinf o'qituvchilari bilan ishlashi uchun zamin yaratadi.

Murabbiylik emas, hamkorlik-Aksariyat zamonaviy onalar va otalar ziyoli,

bilimli va albatta, o'z farzandlarini qanday tarbiyalash kerakligini yaxshi bilishadi. Shuning uchun bugungi kunda pedago-gik bilimlarni o'rgatish va oddiy targ'ib qilish pozitsiyasi ijobiy natijalarga olib kelishi mumkin emas. Og'ir pedagogik vaziyatlarda oilaga o'zaro yordam va qo'llab-quvvatlash muhitini yaratish, oilaviy muammolarni tushunish va yechimini topishda MTT va maktab

o'qituvchilarining oila muammolarini hal qilishda samimiy yordam bermoqchi ekanligini e'tirof qilishi kerak.

MTTning maktabning boshlang'ich sinf o'qituvchilari bilan o'zaro hamkorlik shakllari

Tarbiyachilar va maktabning boshlang'ich sinf o'qituvchilarining o'zaro hamkorligi va bir-biri bilan ma'lumot almashish uchun imkoniyat yaratadigan faoliyatning turli shakllari va usullari mavjud:

- + guruh ota-onalar yig'ilishlari
- + o'qituvchilar ishtirokidagi mashg'ulotlar
- + tashrif kunlari
- + mavzularni rivojlantirish muhitini birgalikda yaratish
- + fotoko'rgazmalarni birgalikda yaratish
- + ochiq eshik kunlari
- + seminarlar
- + amaliy mashg'ulotlar
- + maktabga ekskursiyalar
- + davra suhbatlari va boshqalar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standarti – T.:2020
2. Grosheva I.V., Evstafyeva L.G., Maxmudova D.T., Nabixanova Sh.B., Pak S.V., Nazarova V.A., Isxakova M.R., Abdunazarova N.F. “O‘zbekiston Respublikasi maktabgacha ta’lim tashkilotlari uchun "Ilk qadam" davlat o‘quv dasturi /**takomillashtirilgan ikkinchi nashr**?”. Toshkent, 2020 y.
3. Grosheva I.V., Djanpeisova G.E., Mikailova U.T., Ismailova M.A., Kenjabaeva D.A., Gulyamova
4. Maktabgacha ta'lim tashkiloti va va oila hamkorligi. 3-modul. - Toshkent. 2008 y.